

DOI: 10.33310/2518-7813-2019-65-2-378-382

УДК 373.2.016:81-028.31:37.091.3:796

Олена САХАРОВА

здобувач кафедри дошкільної освіти

Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського, м. Миколаїв, Україна

e-mail: alenasaharova4@gmail.com

ІННОВАЦІЙНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЗБАГАЧЕННІ СЛОВНИКА ДІТЕЙ 4-го РОКУ ЖИТТЯ В ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

У статті розкрито значення інноваційних педагогічних технологій та їх впровадження в процес фізичного виховання молодших дошкільників; проаналізовано погляди педагогів минулого і сучасних науковців щодо питання використання інноваційних методів у роботі з дітьми. Звертається увага на роль інтерактивних прийомів та інноваційних технологій в дошкільній освіті, їх вплив на розумовий розвиток дітей дошкільного віку та збагачення словника молодших дошкільників у процесі фізичного виховання. Автором визначено сутність понять «інновація», «технології», «педагогічні технології», «інноваційні педагогічні технології», «інноваційна діяльність».

Ключові слова: інновація, технології, інноваційні педагогічні технології, збагачення словника, фізичне виховання.

Постановка проблеми. Стрімкі зміни в системі освіти, що відбуваються на сучасному етапі розвитку України, позначаються й на практичних методах навчання і виховання дітей. У наш час поряд із традиційною системою освіти використовується й інноваційна. Звернення до інноваційних методів та прийомів роботи з підростаючим поколінням, у тому числі й з дітьми молодшого дошкільного віку, відбулось через певну невідповідність принципів традиційного навчання сучасним запитам особистості.

Тому, започатковуючи педагогічний експеримент, ми однією з педагогічних умов збагачення словника дітей молодшого дошкільного віку в процесі фізичного виховання визначили «упровадження інноваційних педагогічних технологій у процесі фізичного виховання (елементів інтерактивного навчання) та взаємозв'язок різних видів фізичного виховання».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти впровадження інноваційних технологій у практичну діяльність освітнього процесу висвітлюються в працях таких дослідників, як О. Арламова, І. Бех, М. Бургін, І. Дичківська, В. Журавльов, І. Підласий, О. Пехота, В. Сластьонін, А. Хуторської та ін.

Зазначимо, що ряд науковців присвятили свої наукові доробки вивченню інтерактивних та інноваційних технологій у дошкільній освіті: Н. Гончар (формування готовності майбутніх вихователів до використання інтерактивних технологій у закладах дошкільної освіти); О. Демченко (інтерактивні методи в підготовці майбутніх вихователів обдарованих дітей у контексті євроінтеграційних вимог до підвищення якості вищої освіти); С. Дяченко (інтерактивні методи в підго-

товці майбутніх вихователів до впровадження інноваційних комп'ютерних технологій); В. Імбер (упровадження мультимедійних технологій у підготовку майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти); Л. Козак (теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх викладачів дошкільної педагогіки і психології до інноваційної професійної діяльності) тощо.

Метою статті є розкриття поняття «інноваційні педагогічні технології» в дошкільній освіті, аналіз інноваційних педагогічних технологій збагачення словника дітей молодшого дошкільного віку та визначення їх ролі в дошкільній освіті.

Виклад основного матеріалу. За словниковими джерелами термін «інновація» – процес створення, освоєння та практичної реалізації педагогічних науково-практичних досягнень [7, 56]; «інновація в освіті» визначається як процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, пед. та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану [3, 338-340].

Сутність *інноваційної діяльності* (лат. innovatio – оновлення, зміна) розглядається як така, що передбачає найвищий ступінь педагогічної творчості, процес творення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних і управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісно іншого стану [7, 35].

Педагогічні інновації – це процес запровадження в практику освітніх ідей, засобів, педагогі-

чних технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень педагогічних систем і структурних компонентів освіти [7, 130].

Технологія – грецьке слово за походженням (tehne – «мистецтво», «ремесло», «наука», logos – «поняття», «вчення») – форма реалізації людського інтелекту, сфокусованого на розв'язанні суттєвих проблем буття. У словниках іншомовних слів: технологія – «сукупність знань про способи й засоби здійснення виробничих процесів» [4, 6]; дослівно – це наука про майстерність [6, 20].

Як вказує Н. Наволокова, поняття *«педагогічна технологія»* нині має понад триста визначень. Тлумачення залежить від структури й складових навчально-виховного процесу.

Так, означимо декілька поглядів науковців на поняття *«педагогічна технологія»* – опис процесу досягнення запланованих результатів (І. Волков); це продумана в усіх деталях модель спільної педагогічної діяльності з проєктування, організації та проведення навчального процесу з безумовним забезпеченням комфортних умов для учнів і вчителя (В. Монахов); знання про педагогічну діяльність, що здійснюється за допомогою визначених засобів (В. Генецинський); уміння конструювати педагогічний процес відповідно до поставленої мети й з урахуванням конкретних умов діяльності (Ю. Турчанінов); галузь знань, що включає в себе методи, засоби навчання і теорію їх використання для досягнення цілей навчання (Т. Назарова) [4, 9; 6, 26; 7, 124].

Зазначимо, що термін *«педагогічна технологія»* у 1886 році Д. Саллі використав саме до педагогічного процесу [2, 58]. Серед науковців і понині існує два погляди на потрібність педагогічної технології. Прибічники педагогічних технологій уважають, що виховання й навчання є творчими процесами, інтуїтивним осягненням світу іншої людини і відповідним впливом на цей світ, проте їх опоненти доводять, що педагогічний процес має інструментальний характер. Його мета полягає у вихованні особистості із заздалегідь заданими властивостями [2, 59].

Одним із прихильників педагогічних технологій є Я. А. Коменський, який намагався розробити такий порядок навчання, який би давав позитивні результати. Так, педагог вказував, що школа є майстернею, «живою типографією», яка «друкує» людей, оскільки вчитель в педагогічному процесі користується тими засобами для виховання й освіти дітей, що й типографські працівники, створюючи книгу [2, 59]. Відомі науковці минулого, які виступали прихильниками педагогічних технологій, є: К. Гельвецій, Й. Герbart, М. Монтессорі, П. Петерсен, Й. Г. Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо, С. Френе, Р. Штейнер тощо. Серед видатних укра-

їнських просвітителів, що були прибічниками педагогічних технологій, є: Л. Баранович, П. Гальперин, І. Іванов, А. Кочетов, А. Макаренко, Ф. Прокопович, О. Рівін, Г. Сковорода, В. Сорока-Росинський, В. Сухомлинський, І. Ткаченко та ін.

Зазначимо, що одним із найголовніших аспектів педагогічної інноватики є новизна педагогічного засобу. Новизна – один із основних критеріїв оцінювання педагогічних досліджень; основний результат творчого процесу; властивість і самостійна цінність нововведення. Крім новизни новація повинна володіти інноваційним потенціалом – здатністю забезпечувати протягом тривалого часу корисний результат від свого використання [6, 48-49].

Як зазначають М. Михайліченко та Я. Рудик, інноваційною діяльністю займається багато творчих педагогів, серед яких умовно можна виокремити три групи:

- педагоги-винахідники, які приходять до нового в результаті власних пошуків;
- педагоги-модернізатори, що вдосконалюють і по-новому використовують елементи створених систем задля позитивного результату;
- педагоги-майстри, які швидко сприймають і досконало використовують як традиційні, так і нові підходи та методи [6, 52].

Інноваційна педагогічна технологія – процесуально структурована сукупність прийомів і методів, спрямованих на вивчення, актуалізацію й оптимізацію інноваційної педагогічної діяльності, у результаті якої створюються та матеріалізуються нововведення, що викликають якісні зміни в освіті [6, 57].

Серед інноваційних педагогічних технологій фізичного виховання виділимо доробки М. Єфименка, який працює над розвитком і оздоровленням дітей. Педагог-новатор більше 20 років вивчав означену проблему і має в доробку нові, відмінні від інших погляди на розуміння суті фізичного виховання як здорових, так і дітей з відхиленнями в розвитку [2, 233].

Поєднуючи фізичне виховання зі словниковою роботою дітей, використовуючи при цьому інноваційні педагогічні технології, можна досягти значних успіхів у збагаченні словника дітей, активізації пасивного словника, про що свідчить наше дослідження.

Так, наприклад, гімнастика пробудження, запропонована ним ще у 1994 році, сьогодні стала невід'ємною частиною фізичного виховання. Як стверджує її автор, від правильності її проведення залежить фізичний та емоційний стан вихованців у другій половині дня, а відповідно й ефективність освітнього процесу [2]. Гімнастику пробудження можна використовувати як засіб збага-

чення словника дітей молодшого дошкільного віку. Адже комплекси цієї гімнастики проводяться в ігровій формі та супроводжуються віршами, що краще сприятиме засвоєнню нових слів.

Для дітей 4-го року життя гімнастика пробудження триває 5–6 хвилин під легку приємну мелодію, яка ненав'язливо входить у свідомість малюків, полегшуючи їх пробудження. Проводиться вона із застосуванням легкої мажорної інструментальної музики, що також сприяє позитивному та гарному настрою. Вірші-примовляння, які вихователь промовляє під час виконання вправ, сприяють збагаченню та активізації словника дітей молодшого дошкільного віку, а також збагаченню їх мовленнєвих висловлювань. Різноманітні комплекси гімнастики пробудження та ігрові вправи («Чуф і Пуф», «Стебельце», «Двоніжка», «Норовливе лоша», «Довгоніжки», «Весела пружинка» тощо) сприяють розширенню, збагаченню, уточненню словника дітей 4-го року життя новими словами та збагачують досвід необхідними поняттями про навколишній світ. Слова, які діти можуть легко запам'ятовувати і вживати в потрібний момент, у багатьох випадках визначаються змістовим компонентом навчання, відповідністю програмного матеріалу віковим особливостям дітей та рівню їхнього психічного розвитку. Використання інноваційних технологій у змісті роботи з дітьми сприяють створенню комфортних умов щодо оволодіння ними відповідним віку словниковим запасом. Створення емоційного благополуччя в процесі навчання сприяє бажанню запам'ятовувати і створює невимушену обстановку в освітньому процесі.

Комплекси гімнастики пробудження «Бешкетник дядько Сон», «Потягусі-потягусі», яку ми проводили з дітьми під час експерименту, суттєво збагатив та активізував словник дітей словами віршика, яким супроводжувався цей комплекс [8, 40–41].

Зазначимо, що й казкотерапія має особливий вплив на психічне та соціальне здоров'я людей різного віку, в тому числі й на дітей дошкільного віку. Казкотерапію у своїй роботі використовують психологи, логопеди, вихователі та ін. Її використання задля збагачення словника дітей у процесі фізичного виховання сприяє ефективному збільшенню активного словника дітей.

Казкотерапія – це, перш за все, МОВА, особливий стиль передачі життєво-важливої, психологічної, філософської та іншої інформації. Мова жива, неформальна, не директивна, образна – таке визначення поняттю «казкотерапія» дає науковець Т. Зінкевич-Євстигнеєва.

Як стверджує Р. Ткач, слухаючи казку, дитина співчуває герою, ототожнює себе з ним, коли впізнає

свою проблему, але вважає, що це не про неї, це не насправді. Проте підсвідомість у той же час запускає потрібну програму змін у поведінці, переструктуруванню цінностей, поглядів і позицій. Автор рекомендує дотримуватися певних правил створення казок для того, щоб вони мали позитивний вплив. Так, казка має бути ідентичною проблемі дитини, але ні в якому разі не мати з нею прямої подібності.

Якщо у дитини присутній страх перестрибування через канат, тобто виникають труднощі у навчанні її стрибкам з місця у довжину, то, дібравши або склавши казку зі схожою проблемою, вихователь може використати її в своїй роботі й допомогти дитині побороти страх. Так, можна використати казку-фантазію К. Мілютіної «Чарівна паличка». При цьому метод казкотерапії слід використовувати ненавмисно, а ніби випадково.

Таким чином, використавши метод казкотерапії, вихователь допоможе дитині подолати страх, навчитися перестрибувати через шнур та у її словнику закріпляться такі слова: «перестрибувати», «канат», «обома ногами», «напівзігнуті коліна», «паличка», «страх», «чаклунство» тощо.

Проводячи наш педагогічний експеримент, для тих дітей, які були «пасивними», млявими, ми застосовували змінену казку «Ріпка» з метою їх активізації та включення в роботу. Зміст казки полягав у тому, що всі головні герої (без Мишенятка) були дуже повільними, мало старалися і в результаті не могли витягти ріпку із землі, поки їм на допомогу не прийшло швидке та вертке Мишеня. З появою Мишеняти, яке завзято взялося до роботи, до нього підключилися всі останні герої. То ж робота була виконана швидко і якісно. Таким чином, ми, використавши метод казкотерапії в даній ситуації, змогли залучити дітей щодо якісного виконання фізичних вправ та збагатити, активізувати й закріпити їхній словник такими словами: «старатися», «швиденько», «намагатися», «виконувати», «всі разом», «допомагати», «триматися за пояс», «упиратися ногами» тощо.

Використання різних видів масажу в процесі фізичного виховання дітей молодшого дошкільного віку не лише допоможе у вирішенні завдань фізичної спрямованості, а й суттєво збагатить, активізує та закріпить у словнику дітей нові та знайомі слова. Так, масаж застосовують, починаючи з немовлячого та раннього віку – це така пасивна гімнастика. Адже механічний вплив на оголене тіло людини сприяє зміцненню м'язів, поліпшує обмін речовин, рухливість зв'язок та суглобів, швидко знімає втому. Під час масажу, як інноваційної техніки, використовують природний матеріал (горіхи, жолуді, гальку, кукурудзяні качани), махрові рукавички для обтирання тіла, вовняні

рукавички, самомасаж, дерев'яні рахівниці для масажу ступні, м'ячі з шипами, пляшки з теплою водою, ходіння по ребристій дошці, застеленій фланелевою серветкою, змоченою у 10 % розчині солі тощо. Так, точковий масаж (голови, крил носу, скронь, мізинця, заплющених повік, рук тощо), масаж вušних раковин та використання кольоро-терапії рекомендується проводити зранку близько 10 хв.; точковий масаж перед денним сном – 5–7 хв.; ходіння з масажем ніг (після сну) – 3–5 хв.; у другій половині дня самомасаж з використанням масажерів – 15 хв. [5, 9].

Так, проводячи з дітьми 4-го року життя точковий масаж біологічно активних зон, масаж вušних раковин, словник дітей збагатиться такими словами – брови, відпустити, вказівний палець, вušна раковина, зверху-донизу, кінчиками пальців, крила носа, мізинчик, очі, подушечки пальчиків, погладжувати, притиснути, шия, ямка на шії тощо.

Гімнастика для очей сприятиме не лише розслабленню м'язів очей, покращенню кровообігу та зволоженню очей, а й вирішить питання словникової роботи – сприятиме збагаченню та активізації словника дітей. Адже проводячи її, можна використовувати різноманітні віршики, типу:

*«Раз, два, три, чотири, оченята щось втомились
(закрити очі),
треба глибоко дихати (робиться вдих),
а оченятам по колу бігати
(видих, відкрити очі і поводити очима по колу),
швидко-швидко відкрили й закрили
(швидко моргати),
оченята відпочили (закрити долонями очі),
один, два, три, чотири,
очі ми відкрили
(прибрати долоньки і відкрити очі)».*

Проводячи наш експеримент, ми також звернулися до такого інноваційного методу роботи як фітбол. Адже, згідно з методичними рекомендаціями МОН України «Фізичний розвиток дітей в умовах дошкільного навчального закладу» від

16.08.2010 р. № 2 1/9-563, зазначено, що «поряд із традиційними засобами фізичного виховання, оздоровлення дошкільників у практиці роботи дошкільних закладів знаходять місце інші, наприклад: фітбол-гімнастика – вправи з використанням м'яча, що має певні властивості (розмір, колір, запах, пружність), які застосовуються з оздоровчою метою...» [1, 13]. Плануючи та підбираючи різноманітні вправи на такому м'ячі, ми вирішували окрім завдань з фізичного виховання (зберігання рівноваги, зміцнення м'язів спини й живота, підтримання правильної постави) ще й завдання словникової роботи. Наприклад, вправа для корекції постави «Рибка» сприяла не лише корекції опорно-рухового апарату та розвитку координаційних здібностей, а й збагатила, поповнила та активізувала словник дітей словами – лежачи, на животі, підлога, плавники, пласти, по морю, риба, торкатись, хвіст тощо. Так, проводячи рухливу гру з фітболом «Паровозик», ми збагатили та закріпили у словнику дітей такі слова: паровоз, один за одним, машиніст, зупинка, поїхали, пострібали, обережно тощо. Таким чином, словник дітей збагачується не лише словами, що позначають фізичні дії, а й побутовими, розмовними тощо. Передували вправам з фітболу звичайні вправи з м'ячем типу «Дожені м'яч», «Влуч у ціль», «Прокоти м'яч», які теж певною мірою збагатили та активізували словник дітей такими словами: влучити, обома руками, прокотити, у ворота, ціль тощо. Проводились означені ігри як під час індивідуальної роботи з дітьми, так і в спортивних розвагах, самостійній руховій діяльності дітей.

Висновок і перспективи досліджень. Таким чином, використання інноваційних педагогічних технологій у фізичному вихованні молодших дошкільників сприятиме формуванню комунікативно-мовленнєвих здібностей, збагаченню, поповненню та активізації їхнього словникового складу рідної мови. Адже збагачення та активізація словника дітей молодшого дошкільного віку є одним із пріоритетних напрямів щодо роботи з розвитку мовлення дошкільників.

Список використаних джерел

1. Впровадження інноваційних технологій в систему фізкультурно – оздоровчої роботи в дошкільному навчальному закладі / упор. С. Жуковський, Хмельницький, 2015. 37 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник. К. : Академвидав, 2004. 352 с.
3. Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; голов. ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008, 1040 с.
4. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н. П. Наволокова. Х. : Вид. група «Основа», 2012. 176 с.
5. Ігровий масаж як засіб оздоровлення дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у різних формах роботи з фізичного виховання в режимі дня : методичні рекомендації / упор. Л. Г. Кириленко, Л. О. Голуб. Полтава, 2013. 94 с.
6. Михайліченко М. В., Рудик Я. М. Освітні технології: навчальний посібник. К. : ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 583 с.
7. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти / за наук. ред. Є. Р. Чернишової. К. : ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2014. 230 с.
8. Формування активної життєвої позиції родини щодо збереження, зміцнення та розвитку здоров'я дошкільника. З досвіду роботи інструктора з фізичної культури Сквирського дошкільного навчального закладу № 6 «Ромашка» / упор. Т. В. Сичевська. Сквир, 2011. 146 с.

References

1. Vprovadzhennia innovatsiinykh tekhnolohii v systemu fizkulturno – ozdorovchoi roboty v doshkilnomu navchalnomu zakladi [Introduction of innovative technologies into the system of physical culture and health work in a preschool educational institution] / upor. S. Zhukovskiy, Khmelnytskyi, 2015. 37s. [in Ukrainian].
2. Dychkivska I. M. Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii : navchalnyi posibnyk.[Innovative pedagogical technologies: textbook.] K. : Akademvydav, 2004. 352 s. [in Ukrainian].
3. Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of Education] / Akademiia ped. nauk Ukrainy; holov. red. V. H. Kremen. K. : Yurinkom Inter, 2008, 1040 s. [in Ukrainian].
4. Entsyklopediia pedahohichnykh tekhnolohii ta innovatsii [Encyclopedia of pedagogical technologies and innovations]/ avtor-ukladach N. P. Navolokova. Kh. : Vyd. hrupa «Osнова», 2012. 176 s.[in Ukrainian].
5. Ihroviy masazh yak zasib ozdorovlennia ditei doshkilnoho ta molodshoho shkilnoho viku u riznykh formakh roboty z fizychnoho vykhovannia v rezhymi dnia : metodychni rekomendatsii [Game massage as a means of improving the health of children of preschool and primary school age in various forms of physical education work during the day: guidelines]/ upor. L. H. Kyrylenko, L. O. Holub. Poltava, 2013. 94 s.[in Ukrainian].
6. Mykhailichenko M. V., Rudyk Ya. M. Osvitni tekhnolohii: navchalnyi posibnyk.[Educational technologies: textbook] K. : TsP «КОМПРИНТ», 2016. 583 s.[in Ukrainian].
7. Terminolohichniy slovnyk z osnov pidhotovky naukovykh ta naukovo-pedahohichnykh kadriv pislidyplomnoi pedahohichnoi osvity [Terminological dictionary of the basics of postgraduate pedagogical education scientific and scientific-pedagogical staff of training] / za nauk. red. Ye. R. Chernyshovoi. K. : DVNZ «Univrsytet menedzhmentu osvity», 2014. 230 s.[in Ukrainian].
8. Formuvannia aktyvnoi zhyttievoi pozytsii rodyny shchodo zberezhennta, zmitsnennia ta rozvytku zdorovia doshkilnyka. Z dosvidu roboty instruktora z fizychnoi kultury Skvyrskoho doshkilnoho navchalnoho zakladu # 6 «Romashka» [Formation of a family's active life position in preserving, strengthening and developing a preschooler's health. From the experience of a physical education instructor of Skvyra preschool № 6 "Romashka"] / upor. T. V. Sychevska. Skvyra, 2011. 146 s.[in Ukrainian].

Олена Сахарова. Инновационные педагогические технологии в обогащении словаря детей 4-го года жизни в процессе физического воспитания

В статье раскрыто значение инновационных педагогических технологий и их внедрение в процесс физического воспитания младших дошкольников; проанализированы взгляды педагогов прошлого и современных ученых по вопросу использования инновационных методов в работе с детьми. Обращается внимание на роль интерактивных приемов и инновационных технологий в дошкольном образовании, их влияние на успешное развитие детей дошкольного возраста и обогащения словаря младших дошкольников в процессе физического воспитания. Автором определена сущность понятий «инновация», «технологии», «педагогические технологии», «инновационные педагогические технологии», «инновационная деятельность».

Ключевые слова: инновация, технологии, инновационные педагогические технологии, обогащение словаря, физическое воспитание.

Olena Sakharova. Innovative pedagogical technologies in the enrichment of the 4th year of life children's vocabulary in the process of physical education

The article reveals the importance of innovative pedagogical technologies and their implementation in the process of young preschoolers' physical education; the views of both teachers of the past and modern scientists on the use of innovative methods of working with children have been analyzed. Attention is paid to the role of interactive techniques and innovative technologies in preschool education, their impact on the preschool children's mental development and the enrichment of the younger preschoolers' vocabulary in the process of physical education. The author has defined the essence of such concepts as «innovation», «technology», «pedagogical technology», «innovative pedagogical technology», and «innovative activity». The article reveals scientists' different views on the concept of «pedagogical technology»; three groups of creative teachers engaged in the innovative activity have been defined. Innovative methods and techniques of applying interactive learning elements, which were used in a pedagogical experiment to enrich children's vocabulary in the process of physical education in the preschool institution educational process, have been stated. An example of the younger preschoolers' vocabulary enrichment in the process of awakening gymnastics, which series are conducted in a playful way and accompanied by poems, has been given. The method of fairy tale therapy, due to which the educator will help the child to overcome fear, learn to jump over a cord and activate the child's vocabulary with such words as «jump», «rope», «both legs», «half-bent knees», «stick», «fear», «witchcraft», etc., has been offered. The solution of vocabulary tasks with younger preschoolers can be seen with the help of acupressure, which will enrich, activate and consolidate new and familiar words in children's vocabulary, and with the help of Fitball gymnastics, which is done while working both individually with children and in sports activities, children's independent motor activity.

Key words: innovation, technologies, innovative pedagogical technologies, vocabulary enrichment, physical education.